

Forsby skolas upptagningsområde

Rapport från arbetsgrupp

Förtroendevalda: Nicklas Sjöskog (ordf.), Stephan Ekman, Elin Härmälä, Erica Granholm,

Tjänstemän: Rolf Sundqvist, föredragande, Camilla Björkman, sekr.

Uppdraget

Kommunstyrelsen utsåg hösten 2025 § 227 en arbetsgrupp för att utreda tre alternativ för Forsby skola:

1. Forsby skola fortsätter i nuvarande fastighet.
2. Forsby skolas elever ingår i Axåkers skolas upptagningsområde.
3. Forsby skolas elever ingår i Purmo skolas upptagningsområde

Utredningen skall följa de anvisningar som Finlands kommunförbund uppgjort gällande beslutsförfarandet vid ändringar i skolnätet. Speciell vikt i utredningen skall läggas på följande områden:

- hörande av berörda parter (innevånare, föräldrar, personal)
- pedagogiska synpunkter
- genomförande av barnkonsekvensutredning
- genomgång av fastigheterna och behov av tillbyggnad
- effekter på driftsekonomin
- konsekvenser för skolskjutsar

Bakgrund till utredningen

Bakgrunden till utredningen är Viktor Kocks motion som han inlämnade 11.11.2024. I motionen lyfts fram problematiken med minskat elevunderlag i Forsby skola. Motionen innehåll framgår i det kursiverade stycket.

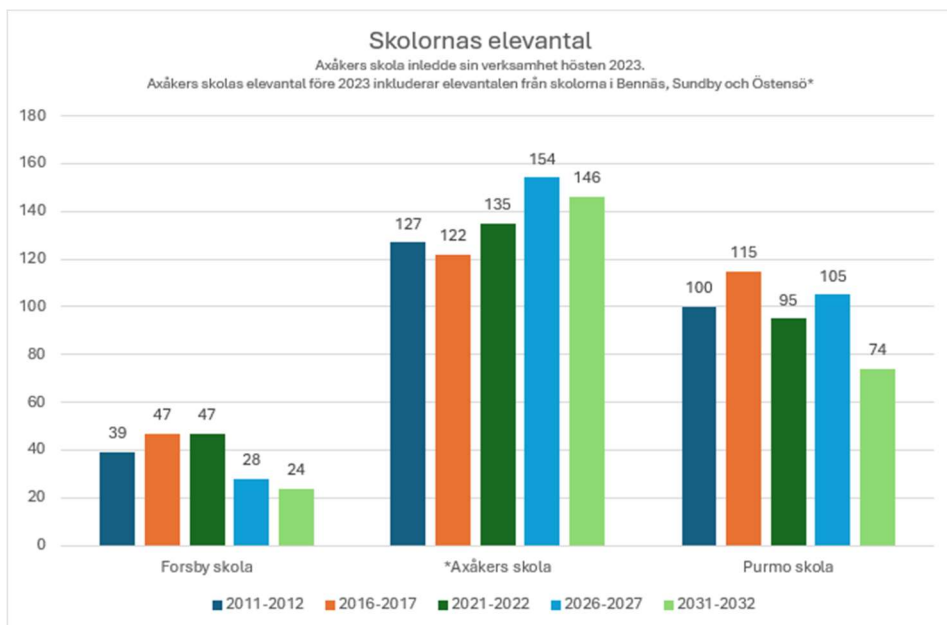
Ändring av Axåker skolas upptagningsområde

För att trygga en jämlik undervisning för eleverna i grundskolan krävs ett visst elevunderlag i skolorna. Sammansatta klasser leder till att nivån på undervisningen måste anpassas för flera åldersgrupper. När elevantalet går under en nivå så att tre åldersgrupper är i samma klass blir situationen i längden ohållbar och eleverna får inte samma förutsättningar som andra elever i kommunen. För tillfället är elevantalet i Forsby skola 31, nästa år sjunker det till 28 och enligt tillgänglig statistik hålls den mellan 25 och 30 de närmaste 5 åren.

Undertecknade anser därför att en ändring av Axåker skolas upptagningsområde snabbt behöver utredas så att det i framtiden även omfattar eleverna från Forsby.

Elevstatistik

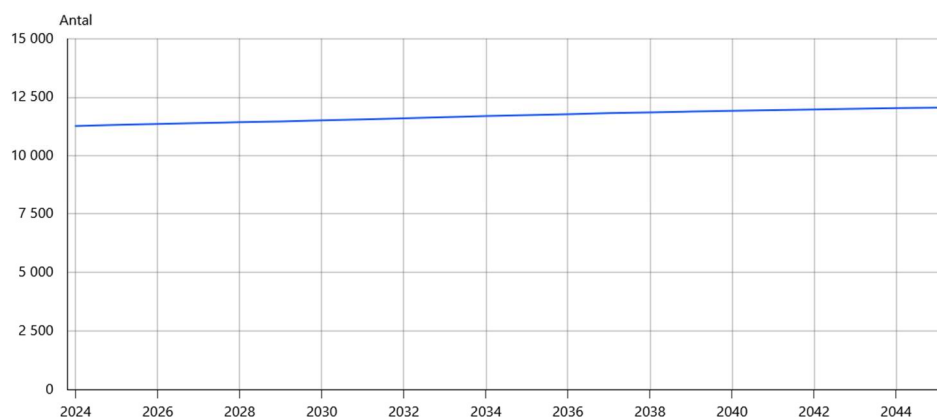
Generellt sett kan man konstatera att andelen unga i Finland minskar så problematiken för Forsby med minskat elevantal är i sig inte unikt. I följande tabell framgår elevstatistiken för Forsby skola, Axåkers skola och Purmo skola.

Befolkningsstatistik

Statistikcentralens beräkningar för Pedersöre visar att befolkningen förväntas öka. Befolkningsprognosen beskriver den framtida befolkningsutvecklingen. Statistikcentralens befolkningsprognoser är s.k. demografiska trendkalkyler. Man räknar då ut vilken den framtida befolkningen i ett område skulle vara, om de senaste årens befolkningsutveckling fortsatte oförändrad.

Befolkningsprognos efter kommun 2024-2045
Pedersöre

Uppdaterad: 2024-10-24
Källa: Statistikcentralen, befolkningsprognos 2024

Befolkningsutvecklingen i Pedersöre kommun visar således en motsatt trend i jämförelse med många andra landsbygdskommuner. Problematiken i kommunen handlar om att elevunderlaget

varierar kraftig mellan olika kommundelar. Förnärvarande växer bl.a. Kållby och Ytteresseområdet.

Hörande av berörda parter (innevånare, föräldrar, personal)

I beslut om kommunens skolnät – nedläggning av en eller flera skolor ska man följa 41§ i förvaltningslagen som stipulerar om möjligheter till inflytande för intressenterna i ärendet. Intressenterna ska ges möjlighet att få uppgifter om utgångspunkterna och målen för behandlingen av ärendet samt tillfälle att framföra sina åsikter om ärendet. Kommunen bestämmer vilket informationssätt som är ändamålsenligt och tillräckligt effektivt. Informationen ska i så stor utsträckning som möjligt nå personerna som berörs. Arbetsgruppen beslöt därför också ordna ett öppet möte för alla som berörs av ärendet.

Arbetsgruppen har sammanställt och genomfört en enkätundersökning med tillhörande bakgrundsinfo och statistik åt berörda kommuninvånare. Kommittén har gått igenom enkätens svar tillsammans med personalen i Forsby skola lärarkår 3.3.2026.

Enkätsvaren och bakgrundinformation om kommittén uppdrag redovisades på ett byamöte i Forsby den 5.3 där drygt 120 personer deltog. Presentationen med redovisning av enkätsvaren bifogas. (Bilaga 1. Invånarenkät, Textsvar)

Diskussionen på byamötet var saklig och bl.a. framfördes argument att befolkningsstrukturen i Forsby kan leda till att det inom en snar framtid kan ske ett sk. generationsskifte i byn. Frågan är således om Forsbys befolkning och framförallt barnfamiljernas antal kan öka? På mötet framfördes även en oro för de små åldersklasserna de kommande åren. I de flesta av talturerna uttrycktes ett stöd för att Forsby skola ska fortsätta sin verksamhet som tidigare.

Barnkonsekvensutredning

På byamötet presenterades också resultatet från en enkät som riktats till skoleleverna i Forsby skola. Presentationen med redovisning av enkätsvaren bifogas. (Bilaga 2. Elevenkät)

Blankett för barnkonsekvensanalys bifogas. (Bilaga 3.)

Pedagogik, ekonomi och elevantal

Stora eller små skolor

I det senaste utbildningspolitiska programmet som uppgjordes 2011 sägs följande: ”Grunden för att en skola ska kunna verka är att det finns tillräckligt med elever. Skolans elevantal bör i snitt vara 20 elever eller mera under den statistikperiod (7 år) som finns tillhanda.”

När elevantalet i en skola understiger vad som kan anses vara acceptabelt för att ordna en kvalitativt god undervisning bör man överväga om skolans elever skall överföras till annan skola. Det finns dock ingen absolut gräns rent pedagogisk då detta skulle inträffa utan många gånger handlar det också om ekonomiska orsaker eller orsaker som har att göra med fastigheternas

skick. I flera kommuner har man angett 20 elever som gräns men det finns även många undantag. På samma sätt finns heller ingen gräns då man kan säga att en skola blir för stor. I stället har sådana faktorer som ändamålsenliga utrymmen, motiverad personal, tillräckliga resurser för gruppindelningar, tillgång till elevvårdstjänster och specialundervisning större betydelse.

Man kan naturligtvis hävda att den lilla skolenheten, med små undervisningsgrupper, har särskilda kvaliteter: trygghet, mer individanpassad undervisning och närhet till det omgivande samhället. Å andra sidan kan man hävda att en alltför liten skola har svårt att ge eleverna en utbildning och en social fostran som är likvärdig den större enheten med större resurser. De vetenskapliga undersökningar som finns publicerade i ämnet är få men sammantaget kan det nog sägas att det fram till idag inte finns några som helst belägg för att skolans storlek har någon betydelse för undervisningsresultatet. Man har inte funnit några påtagliga skillnader i elevernas baskunskaper i jämförelsen stora/små skolor. Elever som behöver särskilt stöd i undervisningen får hjälp på både små och stora skolor, även om formerna för stödet kan se olika ut.

Beträffande skolans sociala miljö och förekomsten av mobbning kan man dra samma slutsatser. Inga större skillnader kan hittas. Miljön i mindre skolor kan visserligen ha större förutsättningar att skapa trygghet och undvika anonymitet. Särskilt för de yngre barnen är den trygga miljön viktig. Äldre elever kan däremot uppskatta större skolor, främst av sociala skäl. Det viktigaste som behövs i en skola är motiverad personal och föräldrar som tror på barnens skola.

Den största risken för att skolan skall "bli" för liten ligger i det faktum att elevernas sociala umgänge blir begränsat. Få kamrater i samma ålder kan upplevas som besvärande, men detta är också något som säkert upplevs väldigt individuellt. Dilemmat i en liten skola är att undervisningsgrupperna, fastän de är små, är utmanande rent pedagogiskt då elever i olika åldrar (årskurser) samtidigt skall undervisas av en lärare i ett eller flera läroämnen samtidigt. I mindre skolor utnyttjas oftast så kallade växelkurser dvs. man växlar mellan läroämnets årskursinnehåll vartannat år. I mindre skolor kan det ändå uppstå sammansatta klasser där läraren kan ha till och med tre läroämnen samtidigt. Detta beror på hur många undervisningstimmar (timresurs) kommunen har råd med att dela ut till skolorna.

Elever med särskilda behov och rätten till specialundervisning är tydligt definierad i lagstiftningen. Här finns utmaningar i små skolor där tillgången till behörig speciallärare kan vara utmanande. I Pedersöre kommun är detta också fallet. Behovet av skolgångsbiträden har också ökat i kommunen och här finns fördelar i en större skola där sam användning av biträden kan ske. I mindre skolor ställs större utmaningar på omfattningen av yrkeskunnandet och specialisering än i större enheter.

Skolan i byn

Skolan som helhet har en särskild betydelse för människor på landsbygden. Ofta är den möteslokal och samlingsplats även för bygdens vuxna. Skolan har ett symbolvärde som bevis för att byn lever och blomstrar. En eventuell indragning av skolan i byn påverkar alla där. Föräldrastödet och engagemanget som utgör en mycket viktig faktor för att en skola skall kunna arbeta framgångsrikt rubbas då vi diskuterar skolindragningar. Därför är det också viktigt att betona i detta sammanhang att en diskussion kring en byskolas framtid naturligtvis måste få ta sin tid så man hinner utreda olika alternativ men processen får inte heller dra ut allt för länge. Motivationen att jobba för lärare i en skola som är indragningshotad kan med säkerhet inte bibehållas hur länge som helst. Naturligtvis berör detta även föräldrar och elever. Det bör betonas

att diskussionerna kring eventuella indragningar av skolor bör ha en tydlig tidtabell. Det är inte gynnsamt för någon part att diskussionerna fortsätter under en längre tid.

Kostnad per elev är högre i små skolor

Det finns inga bestämmelser om antalet lärare i dagens lagstiftning. Tidigare fanns det stipulationer om antalet lärare kontra antalet elever. I Lagen om grundläggande utbildning 37 § står att förutom en rektor ska det finnas ett tillräckligt antal lärartjänster och dessutom kan det finnas timlärare, skolgångsbiträden och annan personal. Några kommuner har tillämpat de gamla reglerna för inrättande och behållande av lärartjänster, men de flesta har via timresurssystemet styrt att antalet lärare är rätt i förhållande till antalet elever. Alla lärartjänster är inrättade i kommunen och placeringen fastställs i skolornas arbetsplaner. Timresursen räknas så att en koefficient multipliceras med elevantalet och så får man det timantal som ska användas för undervisning. Timresurskoefficienten är högre över 2,5 i små skolor medan större skolor ligger på 1,94 – ca 2. Antalet timmar som en skola kan disponera avgör hur många lärare skolan har. En uppskattning av antalet lärare som behövs får man när antalet timmar som skolan disponerar, divideras med 24. Nedan framgår timresursfördelningen för läsåret 2025-2026.

	elever 25-26	äskar	beviljas	kvot			kvot
Axåkers	148	321	305	2,06	305		2,06
Bäckby	42	93	87	2,07	85		2,02
Edsevö	19	67	60	3,16	64		3,37
Forsby	28	81	74	2,64	72		2,57
Lepplax	103	210	200	1,94	207		2,01
Sandsund	175	351	325	1,86	340		1,94
Kållby	110	211	203	1,85	222		2,02
Ytteresse	134	298	275	2,05	276		2,06
Överesse	97	197	190	1,96	195		2,01
Purmo	105	221	210	2,00	211		2,01
	961	2050	1929	2,01	1977		2,06

Utbildningskostnader inom grundläggande utbildning

Följande faktorer har central betydelse då man ser på hur kostnaderna uppkommer inom undervisningssektorn:

- spridning/omfattning på skolnätet
- undervisningsgruppernas storlek
- årsveckotimmar per elev
- antalet skolgångsbiträden per elev
- antalet elever i behov av specialundervisning och extra stöd
- skolskjutsarna
- fastighetskostnader

Enligt kostnadsuppgifterna för 2024 (Utbildningsstyrelsens kostnadsuppföljning kostade undervisningen av en elev inom den grundläggande utbildningen i:

- Pedersöre 12.313 €
- Jakobstad 12.301 €
- Kronoby 11.486 €
- Larsmo 10.517 €
- Korsholm 12.171 €
- Nykarleby 11.083 €
- Malax 14.132 €
- Närpes 14.235 €
- Vörå 12.376 €

Kostnader enligt det preliminära bokslutet 2025

En liten skolas kostnader blir per automatik högre då en högre timresurs per elev bör delas ut för att undervisningsgrupperna skall vara ändamålsenliga. Kostnaderna per elev påverkas även av om skolan har flera elever med specialbehov integrerade.

Kostnaderna som redovisas i tabellerna nedan utgår från det preliminära bokslutet 2025 och innehåller både externa och interna kostnader. I tabellen framgår också att nybyggda skolor har en högre kostnad vilket beror på att den interna hyran påverkas av hur ny fastigheten är.

Verksamhetens kostnader 2025

Skola	Antal elever	Kostnad/elev 2025
Axåkers skola	147,5	15 857,78 €
Bäckby skola	43,5	10 527,75 €
Edsevö skola	20,5	16 096,50 €
Edsevön koulu	34,5	19 487,97 €
Forsby skola	29,5	16 268,24 €
Kållby skola	111,5	10 130,18 €
Lepplax skola	102,5	9 692,55 €
Purmo skola	105,5	13 796,87 €
Sandsund skola	173	13 255,41 €
Ytteresse skola	132,5	10 045,10 €
Överesse skola	95,5	12 958,56 €
Sursik skola	518,5	12 811,76 €

I följande tabell har kostnaderna för skolskjutsarna separerats från totala kostnaden/elev.

Elevskjutsning 2025, kostnader/elev/år

Skola	Antal elever	Kostnad/elev 2025
Axåkers skola	147,5	811,35 €
Bäckby skola	43,5	710,30 €
Edsevö skola	20,5	112,75 €
Edsevön koulu	34,5	2 929,43 €
Forsby skola	29,5	661,15 €
Kållby skola	111,5	102,61 €
Lepplax skola	102,5	83,25 €
Purmo skola	105,5	1 075,15 €
Sandsund skola	173	101,00 €
Ytteresse skola	132,5	89,00 €
Överesse skola	95,5	728,64 €
Sursik skola	518,5	1 077,37 €

I följande tabell har kostnaderna för interna hyran separerats från totala kostnaden/elev.

Intern hyra 2025, kostnader/elev/år

Skola	Antal elever	Kostnad/elev 2025
Axåkers skola	147,5	6 199,73 €
Bäckby skola	43,5	2 078,90 €
Edsevö skola	20,5	3 138,15 €
Edsevön koulu	34,5	1 864,70 €
Forsby skola	29,5	3 847,32 €
Kållby skola	111,5	2 109,09 €
Lepplax skola	102,5	2 873,44 €
Purmo skola	105,5	5 016,68 €
Sandsund skola	173	5 557,80 €
Ytteresse skola	132,5	2 057,66 €
Överesse skola	95,5	3 878,20 €
Sursik skola	518,5	1 875,12 €

Kostnad/elev/år 2025 (minus intern hyra)

Skola	Antal elever	kostnad/elev	intern hyra	
Axåkers skola	147,5	15 857,78 €	6 199,73 €	9 658,05 €
Bäckby skola	43,5	10 527,75 €	2 078,90 €	8 448,86 €
Edsevö skola	20,5	16 096,50 €	3 138,15 €	12 958,35 €
Edsevön koulu	34,5	19 487,97 €	1 864,70 €	17 623,27 €
Forsby skola	29,5	16 268,24 €	3 847,32 €	12 420,92 €
Kållby skola	111,5	10 130,18 €	2 109,09 €	8 021,09 €
Lepplax skola	102,5	9 692,55 €	2 873,44 €	6 819,11 €
Purmo skola	105,5	13 796,87 €	5 016,68 €	8 780,19 €
Sandsund skola	173	13 255,41 €	5 557,80 €	7 697,61 €
Ytteresse skola	132,5	10 045,10 €	2 057,66 €	7 987,44 €
Överesse skola	95,5	12 958,56 €	3 878,20 €	9 080,36 €
Sursik skola	518,5	12 811,76 €	1 875,12 €	10 936,63 €

Forsby skolas fastighet

Skolfastigheten kan konstateras vara i gott skick och skolan renoverades och byggdes till 2016. I tabellen nedan framgår balansvärdet för skolan per 31.12.2025.

Forsby skolas balansvärde per 31.12.2025			
	Anläggning		
100085	Forsby högre skola		58 865,77
100086	Forsby högre skola, statsandel		-294,36
100087	Forsby högre skola, 2002		3 388,32
100088	Forsby skola renovering		339 343,72
100089	Forsby skola renovering, 2016		265 928,94
100090	Forsby skola renovering, 2016, statsandel		-68 174,94
100950	Forsby skola, fastighetsautomatik		7 768,53
			606 825,98

Utrymmen i Purmo skolas och Axåkers skola

Enligt beräkningar från tekniska avdelningen kostar det ca 640.000 € att bygga till Axåkers skola eftersom med nuvarande timresurs och elevantal behövs två klassrum till i den skolan ifall Forsbyeleverna flyttas till Bennäs. Tillbyggnaden av två klassrum är förberett i samband med planeringen av Axåkers skola. I bilaga 4 framgår var klassrummen placeras. Ifall eleverna från Forsby skola flyttas till Purmo skola behövs ingen tillbyggnad.

Konsekvenser för driftsutgifter vid indragning av Forsby skola

Driftsutgifterna för undervisningen minskar eftersom timresursen minskar då eleverna flyttas till en större skola. En preliminär beräkning visar att minskningen är ca 16-20 vh. Ökade skolskjutskostnader medför att inbesparingen minskar. Gällande behovet av skolgångshandledare så kan en sammanslagning leda till att man kan sammanföra elever med specialbehov i samma grupp men detta beror även på vilka behov som den enskilda eleven har.

Ifall eleverna flyttas till Purmo skola behövs ingen tillbyggnad med skolskjutsarna blir längre. En sammanslagning med Axåkers innebär igen att det behövs en tillbyggnad av skolan.

Enligt beräkningar kan driftsutgifterna minska med ca. 100.000 € med en sammanslagning. Kan Forsby skola säljas till ett rimligt pris så sparar också kommunen driftskostnader för fastigheten. Problematiken är dock att kommunen har ett restvärde på drygt 600.000 för skolfastigheten i Forsby och ifall sammanslagningen ska ske med Axåkers skola uppstår ett investeringsbehov på ca 640.00 €

Arbetsgruppens förslag

Arbetsgruppen konstaterar att det finns ett starkt stöd i byn, bland föräldrarna och eleverna att bibehålla Forsby skola.

Driftsutgifterna för undervisningen minskar vid en eventuell sammanslagning av skolorna men Forsby skolas balansvärde och behovet av tillbyggnad vid Axåkers skola belastar ekonomin. Med nuvarande nivå på timresurs finns det ännu förutsättningar för att kunna driva Forsby skola på ett pedagogiskt ändamålsenligt sätt. Ifall kommunekonomin försämras och elevantalet ytterligare minskar i Forsby kan situationen förstås bli annorlunda och då blir de små skolorna särskilt utsatta eftersom undervisningsgrupperna då i större utsträckning kan bestå av tre årsklasser eller mera.

Arbetsgruppen föreslår att Forsby skolas verksamhet kan fortsätta som nu. Ifall elevunderlaget i Forsby skola i framtiden inte räcker till och timresursen måste minskas bör situationen för skolan utredas på nytt.